

Mikòr mèkszárad a gomoja, a géépèn²⁰ lèdèrájuk. Akkòr vájlingba vaty sütöüteknöübe besóuzzuk, lègyúrjuk és kúsz a túróy. Ezelöütt a túróút túróuszbo-domba tettik vaty túróuskádba. (A sajtot hogy készítik?) Mikòr kinyomjuk a gomoját, akkor a ruhába besóuzzuk, szikkad éty pár napot oszt fèltészik a füstre három-nég napig.

Elmondta: özv. Hevesi Mártonné 79 éves, juhász felesége.

SZABÓ GÉZA

Trunk (Moldva)

Mánole mester

Indittak èccèr ègy|èppületet. | Aszt az èppületet meginditták, | vótak | tizèn-kèttèn. | Dòlgosztak, | dòlgosztak, | dòlgosztak. | Mi csinállyanak, min csinállják è zèppületet, | mënyit nappal csinálnak, | èjjèm min lèromlik. | Számísszák òk magikba. | mi csinálljunk. | Annyid dòlgozunk, annyi — no it fèlèjtèttem èl, hogy — | annyi vart èlrontunk, | annyi matèriüált, | kèremidát odarakunk, | s asz mük min hijába rakjuk. | Okkor asz számísszák magigba: | mit tuggyunk csinálni? | Monygyák azok a szaláriüátok és: | Mid dòlgoztattak münköt hijába? | — asz onygya. | Ha az, | mük mënyet nappal dòlgozunk, | ez èjjèm min lehull — asz onya. | Imá lásszuk, | még mi csinálljunk — asz onya. | Mèk csèrkálljuk mèk hónap — asz monygya. | Akkor az è hiët, | kik vótak a nagyobb, | nagyobbak azakann a zegèsszen, | akkor asz monta éty belölik: | Számísszuk meg ugy, asz onygya, | valami mérjüng belé. | Uty háltuk á, . . . itt úty háltuk a zöregèktül, | hogy mikòr | valami nagy èppületet | csinálnak, | míg valamid belé nem mürnek, | aggyig è zèppület nem mènèn élé. | Asz onygya akkor Mánolyé: | Még má rakjuk élé. |

Rakták akkor nap, | rakták, | mikòr régvèl mènnek oda, | még lè van rom-bólval, | füödíg lè vód zugva. | Okkor még monygyák azok a szaláriüátok: | Többèt vèlètèk nem dògozunk, | ha tük min kárba mènèn è dòlgotok, | nem . . . | nem csináltok valamit. | Okkòr monygya egy belölik: | Mérjüng biè valami èlèvèm-fjèlèt; | èmbèrt, | valakit. | — Há èmbèrt kit akàrz bièmèrni? — asz onygya. | Mire a zèmbèrd bièmèred, | è zèmbèr mèkhal — asz onya. | Mürjüng biè okkor éty kutját. | Èlimènt ott éty kutya. | Asz onygya Mánolyé — asz onygya —. | Allisz még è kutját, | aggy è kutjának egy darap kènyerèt — asz monygya —, | hogy a kutya állgom nagy lábom, hogy | ien mérjèm èl èz árnyékját — asz onygya —, | hogy è nè és vègyè számát, | met nàm ál meg — asz onya. |

Ut tèt Mánolyé; megmèrtè kutjának a zárnyékját. | Bjerákják | nagy örömvèl; | na | immá tuggyátok, asz onygya, | hogy mènèn élé è báj — asz onya. | Bièmèrtèk è kutját, | aszt az árnyèkòd biètètték è zit közè. | Rakják, | rakják, | mikòr régvèl odamènnek, | hát még lè van zugva. | Nò ugyam fèlharatak akkor azoka szaláriüátok, | s òk ész hètènn, | kik vótak nagyok, | nagyobbak azakonn à mászikokonn! | Akkor monygya èggy, | asz onygya: | Mürjüng biè tè még valamit — asz onygya. | — Há kit akàrz bièmèrni? — Tègyüng bé éty tèkenözsbékát. |

Èlment èggy, | éty tõlbol | s kihozott èn naty tèkenözsbékát. | Odavitték, | s abba zidba biètètték; | béka èlèvèm vót. | Sz akkor monta Mánolyé — asz onygya. | Ègy békát szájnálók — asz onya. | Há mikòr — asz onygya — | àrra jut lèhet ki — asz onygya —, | hogy itt èlèvèn èmbèr kell — asz onygya — | valakit idè biètègyünk. |

²⁰ Húsdaráló.

Akkor monták a mászikák: | Nēm, | immā — asz onygya — így jól van; |
| így bírung dolgozni; | mēnēn élē munkánk — asz onya. | Rakták, | rákták, |
| tēp:lött:k; | mikor régvēl | odamēntēk, | nāgy örömvēl mēnnēk, | — monta Mánolyē,
| asz onygya: | Dē még job régvēl fōl kēl kēlni — asz onygya —, | hoty ha lē nēm
| talált lēz zugni. | Mi zistēn, asz onygya, | hogy annyit rakjuk, | s am min zug! |

Mikor odamēntēk régvēl, | még mēsszūnet monta Mánolyē: | Még nagyobb
| lēzugott, | mind a tēnnap ējjēn, asz onygya. | — Akkor asz monygya egy bēlöl-
| lik: | Tuggyátok-ē, mi vam vēlünk? — asz onya. | Asz kēl mēkszāmitōdni, asz
| onygya, | vogyunk tizenkettēn. | Mik vogyunk hētēn nagyobbāk | azakonn; | mük
| kēzünkōm vam mindem mātērijād, asz onygya. | Nē roncsunk többēt! | Égynek
| ē zasszonyāt | idē biē kell | ēlōvēnēn | tēnni. |

Asz onygya Mánolyē: | Nām lēhet esz mēkszinālyuk, asz onya. | Há, asz
| onygya, | zīēn asszanyam tādā jōni hāmārābb! | Akkor monta ēty közüllik: |
| Így vann ē törviny, asz onygya, | mēnnikē hāmārāb jō, | oz idē biē lēsz tiēvē.
| Okkor asz onygya Mánolyē: | Min tāt a zasszanyam nekēm, asz onygya;
| sz millyēn jō régvēl nekēm örökkē ēnnēm ad, asz onygya. | Aszt a drāga gyēr-
| meket aszt, asz onygya, | bár ēlvēnnē vēlē, asz onygya, | mēt lēhet aszt vissza-
| ēngēdik ē többik, asz onygya, | mēt wōt ēgy gyērmēkik. |

Mikor ēccēr, | monygya Mánolyē: | Immā virjad mēg, asz onygya. | Áldott
| istēnēm, mikor | bár, asz onya, | nyóckōrra vaty | kilenckōrra, asz onya, | ullyan
| szēlēt hozz, | s ullyan villāmlāst, | s ullyan dōrgetēgēt, osz onya, | sz okkora vizēt, |
| hogy mēg ēz us sē tēccēgygēk, | hogy ū idē birjon jōnni — asz onya. |

Okkor monygya ēggy: | Há, tē szerētnēd, | tējēd nē jōjjon, | há hā idējō
| zenyim! |

Tudom | ē zenyim lēhet idējō, asz onygya; | a tijejtēk, asz onygya, | mēk
| tōp kōlkik van, asz onya, | de nekēm vann ēj jō māmām, asz onygya, | ēlfogaggya
| gyērmēkēmēt, asz onygya, | s okkor, asz onygya, | idē jō zīēm fejlességēm. | Dē
| naty, | szēb | gyōnyōrū asszonya vōt Mánolyēnek, | naty, | szēp asszany vōt. |

Mikor ēccēr, | régvēl felē, | há villāmōlni fogik, | ēssēni fog, | dōrrōgni fog, |
| asz onygya Mánolyē: | No, | jō istēnēm mēkhālgatta a kérésēmet, asz onygya. |
| Imā nēm jō ēl. |

Mikor ēccēr leginkābb villāmlōgt, | dōrrōgōtt az ē nagy viz, | okkoro vizbe
| mēnt ē zasszany — monta māmōka nekünk —, | hogy a gunyjājāt fēlgyūtte, |
| tárgyig mēnt ē viz | ē zutan sz ū igyēkszik. | Éggyik kārān vōt az étēl | sz mászigba
| ēggy, . . . mi lēsz lēt, vit; | vit lēssz ételt az urānak. |

Mikor Mánolyē meglātta, | okkor asz monygya mászikaknak: | Tuggyátok
| mēg, asz onygya, | hogy mōszt, asz anygya, | ēli mēnēn ē zidunk, | dē | itt — asz
| onygya | — nagy bu lēssz az jēm fejēmēn. | — Há mēt? — asz onya | . — Nē,
| asz onygya, | gda állak, | mikor nagyat villāmlik, asz onya, | s abb' a vizbē |
| látam jō az asszanyam — asz onya. | Okkor a mászikak ēlkesztēk: | Jāj, | bár
| az övē jōnē, | jōnē imā! | Māszik mēg, | mászik mēg. | Dē Mánolyēt | ullyam
| bētēkszēk fokta lē | sz ullyam bū, | hogy | — ugy monygya vata māmōka | — hogy
| még esz szēnyē sēm vōt az. |

Drāga asszanyam jō, asz onygya, | mosz tōllē nekül kēl maraggyak, asz
| onya. |

Oda ér ē zasszanya abba a nagy vizbē. | Elkezdi Mánolyē: | Mīnek jōssz, |
| arannyas tēszvērēm — asz onya —, | tāršm? — asz onygya. | — Há hōnne
| jōjjek — asz monygya. | Azēt, hogy ullyan nagy villāmlāsz van — asz monya — |
| sz ullyan nagy ēssō? — asz monya. | Nēkēd ēnnēt kēllēt hozzak — asz onygya. |
| — Job nē jōttēl lēnnē — asz onygya — | job lēt lēnnē — asz onya. | — Há mēt?

— *asz onygya.* | *Léhet* | *nem szeretéd ebbe a zesszöbő millyen ételt hoztam* — *asz onygya.* | — *Tüdom,* — *asz onygya* — | *lélkem,* | *éleg jó ételt hossz* — *asz onygya.* *De* | *nem kellett lenné eljöjj!* — *asz onygya.* | *Hoty hattat t_z aszt a drágá gyermekünköt el?* — *asz onygya.* | — *Elhattam anyádra* — *asz onya;* | *dor ő jól vigyáz rivája.* | — *Bár ha gyermekét elvészéd vala* — *asz onygya* —, | *lehet vissza mentél lenné hámarább* — *az onya;* | *de immá uty sz imittuk* — *asz onygya* —, | *hogy eszt é . . .* | *Okkor asz monya Mánolyének é zasszonya:* | *Mi zisten* — *asz onya,* | *most és romlik ez a zid!*? — *asz onya;* | *há mikor léssz ennek vége?* — *asz onya.* | *Immá* — *asz monygya Mánolyé* — | *lehet mégál,* *nám zug* — *asz onya.* | *De akkor monygya Mánolyének é zasszonya:* | *Há miét vátoztál ugy el, Mánolyé?* — *asz onya.* | *Há ullyan nagy esső van,* | *ullyan nagy . . . nagy villámá s* — *asz onygya* —, | *paré ká félek,* | *t_z ide jöttél* — *asz onygya.* | — *Én nem féltém,* *hē attul,* | *gyjēt ide jöttém,* | *ēnnēt hoztam* — *asz onya.* | *Háj,* | *egyjél!* — *asz onya.* | — *Nám kál nákem* — *asz onya.* | *Eggyig mēnnyit ētt m* — *asz onya* —, | *immá többet nem kell egyem!* — *asz onya.* | — *Okkor min csak nem szeretéd, mit hoztam* — *asz onya.* | *No, lehet* | *megvizült mig jött m* — *asz onya.* | — *Nēm* — *asz onya* —, | *nēm kál nákem* — *asz onya.* | — *De akkor monygyák a mászikak:* | *Mind odaert Mánolyének é zasszanya,* | *szépen félvilágosodott,* | *szép üdő vót.* | *No, ōk asz monták,* *hogy imá fognak munkálni.* | *De Mánolye mind ugy járt,* *hoty | készeb lét lenné mekhallyan, mincsehb még zidat fogjanak rakni.*

Okkor asz monygya a zasszanyának: | *Nē csak tē, t_zrsóm* — *asz monygya:* | *ugy van közöttünk ēty kicsi törviny* — *asz onygya* —, | *hogy egy b löllünk é zéjjenn aszt álmatta* — *asz onygya* —, | *hoty kinék é zasszanya ma hámarább idejő* — *asz onygya* —, | *aszt ēty kicsitt ada zidba biētēsszük* — *asz onya* —; *fērakjuk a darakájig* — *asz onygya* —, *fől félytēb* — *asz onygya.* | *De há mint-hoty tē jöttél ide* — *asz onygya* —, *a zidat irántad iēn rakam* — *asz onygya.* | *No,* | *asz onygya a zasszany,* | *iēm biē* — *asz onygya* —, *csak | szüvesszen* — *asz monygya* —, | *csak mēnnyēn élē dōlgotok* — *asz onygya:* | *iēn . . . iēn odamének* — *asz monya.* |

De okkor asz monygya Mánolyé: | *Ide jőj, huol iēn rakam!* — *asznya* [azt mondja]. — *Há miét?* — *asz onya.* | *Én akarhōl megállunk [!]* — *asz onygya.* | — *Nē máj* — *asz onygya* — | *ugy ész irántam jőj!* — *asz onya.* |

Valamit paciltál tē — *asz onya.* | *Ullyan sze nem észél, ullyam* | *busult vagy.* | — *Nēm* — *asz monygya* —, *de | tudod-é szokam monygyák, hogy | mit é zēmbēr álmod, lát,* | *valami képeré biēvalósodik.* | — *Ō, asz monygya Mánolyé,* | *ō az a zasszanya Mánolyének:* | *Alm | s essős üdő!* — *asz monya.* | — *Okkor monygya Mánolyé:* | *Ō, az ugy* — *asz onygya.* | *Nē, ēppe ugy álmattad vót tē* — *asz onya* —, *hogy | így . . . így mérjētég biē* — *ész szūr [?];* *nē nem nagy. esszō lé sz ugy ész ide jöttém* — *asz onya.* | *D'ēr felállot Mánolyének é zasszonya,* | *sz rákják é zidat | rákják . . . De ugy bōgöt Mánolyé!* | — *Há minēg bōksz?* — *asz onya.* | — *Bōgök* — *asz onygya* —, *mēt | úgy jō nekēm* — *asz onya.* | *Tōt nyik,* *hogy itt ūlsz estig* — *asz onygya* —, | *mēt it káll ūlly,* | *ugy van a fogaccságunk.* |

De akkor elkeszték é többjēk, asz anygya: | *Mük lásszuk,* | *te zidat rakad* — *asz onya.* | *De at mēt hagyat künnēb* — *asz onya* — | *mind egybütt?* |

Okkor a . . . | *ēgynek megmenta alattamba, asz onygya:* | *Szājndalm* — *asz onygya* —, *hogy | mostontol sz riceson észze a zid valakit.* | *Akkor ēn ēlmēnek innēt* — *asz monygya* — | *s jōnek ide másak* — *asz onya.* |

— *Akkor montá a zasszonya:* *Há mi van veléd?* — *asz onya.* | *Fēlraktál a darakamig* — *asz onya* —, | *fēlraktál* — *asz onygya* — | *a csēcsejimig,* | —

én így mondom, | met no, ha uty háltam. | Te látod jól — asz onygya — hogy | csécs jim m:gdagattak — asz onya. | El kel mennyek haza, | gyermékét mekszop-
tassam — asz onya. |

— Ném innét lélkém — asz onygya —, | nem lehet — asz onya. |

— Okkor mēny hgzd, | hgzd idz gyermékét — asz onya. | Há hogy —
az onya —, | csupa szájamig biérakjatak!? — asz onya. | — Ném — asz ony-
gya —, mēt csak mérjük — asz onya. | Asztám még odamenek, | kiérésztém —
asz onygya — | é zidat — asz onya. |

De okkor, mikor mász mēnt oda, | azak ud rákták, | s ut tēpelötték! |
Mikor immá az asszan látta, | hogy é zurát többet nem lássza, | akkor aszt rikó-
totta: | Mánolye, Mánolye — asz onya —, | ha nem szájnálsz ingēmēt — asz
onygya. | Látam — asz onygya —, | hogy él, tēmnek, élő napamnak, élőnapam-
nak v'gít akarát csinálni — asz onygya. | Bár aszt a zaranyazs gyermékét nem
szájnálád! |

Akkor asz monta Mánolye — asz onya: | Nincs micś csánnyak, | arannyaś
társom, | mēt közöttünk ez a naty fēgaccság így vót — asz onya. |

— Ha így vót ez a naty fēgaccság, | miēt nem küttél valakit haza, | hod
ne jőjék ién él. | Nem szájnálád, | ha ingēmēt nem szájnálsz, | nem szájnálod
a gyermékét? — asz onya. |

— Nincs micś csinállyak — asz onya. |

Fērrákták é zasszont végig. | Sz egészš éjjēnn od bōgött é zasszany. | Fōl-
vitték é fejim félül, | félül aszt é zidat | s félmēntek. | Bōgöt Mánolye. | Mōnták
a mászikak — asz onya: | — Hadd él — asz onya —, | mēt lehet, nem hál meg
— asz onygya — | régvēlig — asz onya. |

— Am mákhal — asz onya. |

Uty hálták az egészš éjjēnn, | hogy a zasszany csak mind aszt rikótotta: |
Ezét ráktál bé, | ezét hittál ingēmēt ide, Mánolye. | Az gondōltam tréfálkodom. |
Hoty szájnáltalak ién tiégēdēt. | Sz tē ingēmēt nem szájnálsz, | hogy ide a zidba
biérakj — asz onya. |

Akkor asz onta Mánolye: Hadd el társam — asz onya | —, mēt tē it
mekhótál, | mek kel hally; | de mikor ez az éppület biēfogy, | akkor nekēm es
életēmnek vége lēsz.

Akkor, mikor az az éppület a legmagossap toronnyot, mikor félcsinálták, |
akkor Mánolye félmēt, a v'gít ű végēsze biē | at fēnn. | Fēlkért oda magának
két zēndēty szálat, | sz azogból a zēndēty szálagból szárnyakat csinált, | s gnat
elérészkēdēt. | Aszt rikótotta a tobbiknek: | Tuggyátok meg, mind itt az assza-
nyam mekhót, | ha élve esēm le, | élék, ha hálva esēm le, | mek kel hallyak — asz
onya. |

Szárnyakat tēt Mánolye | s annak a nagy éppületnek é legmagossap toronnyá-
rol elérészkēdēt; | s hova lēszēt, | hova eszēt lēsz abba ott élé iē, | oda csináló-
dott ēty fōrlász. | Ulyam fōrlász csinálódott, | ki a világon attul jop forlász nem
volt. | Sz ulyan tiszta viz wült, | hogy ugy mēnt ahoz é világ | vizét; | s asz mōn-
ták — asz onygya: — | Ez a kut | maraggyan — asz onygya — | Mánolye kuttya. |
S ez májig ugy mōnták māmókájék, | hogy az a kut | ugy vām maradvá, | Mánolye
kuttya.*

Trunki mese. Elmondta Dogár Mártonné 65 éves. Lejegyezte a kolozs-
vári Folklor Intézet magnetofon felvételéről

Kolozsvár

GÁLFFY MÓZES

* A szöveg a közismert Kőmíves Kelemenné ballada egy prózai változata (Szerk.).